

18. Jun. 1845

FACTS

Date:

18. Jun. 1845

Page number:

Dagbog E, side 41-46

TRANSCRIPTION

Onsdag 18 Juny. Coblenz.

Jeg har imorges været paa Ehrenbreitstein, staaet ganske kold og seet ned paa denne berømte Udsigt, nei, jeg hader berømte Udsigter. De stille afsides Kroge, hvor faae komme, og Ingen taler om, der finder jeg min bedste Fryd. Fæstningsværkerne morede •42• mig, de er for en Deel byggede af Steen, som er brudt paa Stedet, hvad der giver dem Udseende af at være voxet sammen med Klippen. Det seer for en Uindviet ganske uindtageligt ud, og da Anlægget er gjort mellem 1818 og 22-23, saa er det vel ogsaa tidssvarende. Der var Exersits, Inspection af en gammel General, Fællemanoeuvre med klingende Spil, unge Officerer med smukke [blanke] Hjelme, [overstreget: og] stramme Uniformer og tomme Ansigter, accurat som hos os. Hvad der af Naturen meest glædede mig her var Smaablomsterne i Klipperifterne. Nei, jeg faaer dog nok Ret i min Mening om Rhinen.

10 Sgr. Billet til Fæstningen og Drikkepenge til en Underofficer for at visere mit

5 – Pas, samt til Leietjeneren der besørgede det.

1 Th. 14 ... i Værtshuset: die drei Schweitzer.

Iblandt Reiseselskabet igaar var ogsaa en engelsk Familie. Datteren tiltalte mig paa meget slet Tydsk og vi førte en Slags Samtale, hvor vi vistnok kun hveranden Gang forstod hinanden; men hun havde noget saa mildt og takkeligt, at jeg endog fik Mod til at prøve at tale engelsk med hende, hvad jeg desværre snart maatte opgive. Hun var ikke ganske ung og saa svagelig ud og havde meget tilfældes i Ydre med Petra Lütchen, nu Petra Seidelin, hvis Ansigt stedse har saameget behaget mig. De samme sorte, tankefulde Øine havde ogsaa denne Miss:

•43•

Mainz

ankom Kl 8½ med Dampskib. Det Stykke af Rhinen, jeg idag har seet er ulige kjønnere, end det Foregaaende. Det vil sige mere vildt, og jeg tvivler ikke paa, at jeg jo vilde finde Steder som i allerhøieste Grad vilde interessere mig, dersom man ikke bestandig blev forstyrret i Nydelsen, dels derved: at man nyder det i saa stort Selskab, hvormed tables d'hotes, Kaffe og Theslapperads, Conversation, Parasoller og ækle Kellnere er uadskilleligt forbunden – dels fordi man i eet væk mærker, at den smukke Natur er brugt til Prelleri og dens simple Skjønhed forstyrret ved saa smaaligt Effectjægeri som f Ex ved den deilige Lurley at lade een komme frem og blæse Valdhorn og skyde Bøsser af – væmmeligt! naar man veed, det gjentager sig for hvert Dampskib som passerer. Jeg kan saa godt begribe, at det er en Egn for Sødring, ¹ men han skulde skee en Ulykke for den Maade, hvorpaa han opfatter den. Idag saa jeg Oberwesel som han gjentagne Gange har behandlet. Denne By har, som overhovedet alle de smaae Byer ved Kysterne af Rhinen mellem Bonn og Mainz noget

Sørgeligt, Høitideligt. De ere alle lange, klemte flade mellem Bjerget i Ryggen og Floden i fronten. •44• De bestaae af gamle Bygninger, graagule med graa Skifertage, og tit omgivne med Fragmenter af Mure og Taarne. Dertil nu de utallige Ruiner, som fra Bjergspidserne see ned over Egnen – det Hele er Alvorligt, og langt fra at have den sukkersøde, vample Romantik, som de Kunstnere, jeg har seet behandle Rhinen, stedse har begavet den med. Og denne skjæve Opfatning har dog gjort, at jeg med Fordom kom hertil, en Fordom, som nu, da jeg har passeret det Smukkeste, ikke er ganske udrevet. Hvad jeg vil beholde i frisk og kjærlig Erindring bestandig af disse Ting er: Drachenfels, helst seet sydfra, og den mageløse Lurley – og af Byerne: Oberwesel og Bacharach. Jeg vil ikke være vred paa Rhinen, men paa de Kunstnere, som ikke saae den med mine Øine, det er jo endda ganske human! og saa er der jo rigtignok den slemme Ting: at her strømmer Mennesker sammen fra alle Verdenskanter, endog brasilianske Prindsesser forre her igjennem den stille Flodseng med klingende Spil og vaiende Flag. Det er jo næsten værre end Tivoli hjemme!

•45•

Iblandt de Reisende vare idag ogsaa en Deel Englændere, Andre end igaar, og iblandt dem et par Damer, saa nette, at jeg tilsidst ikke kunde lade være at tiltale dem. Jeg hørte de gjorde nogle Bemærkninger om Malerier, da de saae mig tegne et Udkast af Lurley, jeg greb Leiligheden, og sagde: I do'nt know if it could make the ladies some pleasure to see some little sketches, partly from my native country and partly fra this voyage? Det blev meget venligt optaget, og den enes Bemærkninger røbede et Øie, som var vant til at see Kunstværker. Desværre forbød Conversationen sig selv, da jeg ikke kunde saameget af Sproget, at jeg kunde føre en Samtale. – En snurrig Hændelse havde jeg med en anden Reisende; det var en aldrende, net Mand med Ordensbaand i Knaphullet, som kom hen til mig og spurgte paa fransk, om jeg ikke var fra Danmark og stod i Begreb med at gjøre en Kunstreise? Jeg bad ham bytte Sproget saa det blev tydsk og bejaede Spørgsmaalene, hvorpaa vi passiarede en heel Deel. Endelig sagde jeg ham mit Navn, og spurgte, om jeg turde vide med hvem jeg havde den Ære at tale? •46• Ich bin der Prinz von Neuwied, ² svarede han, og jeg havde nær med pletmathisensk Accent udbrudt: aah! men var saa heldig strax at kunde svare: at hans Navn var mig bekjendt, da han jo som Naturforsker havde gjort betydelige Reiser og skrevet en Deel, (hvad man sjældent kan sige om Prindsen, men netop derfor har jeg vel beholdt hans Navn i Erindring). Han sagde imidlertid, at det var hans Broder; denne havde mere interesseret sig for Kunsten og malede selv i Olie. Imidlertid havde jeg ingen anden Titel for ham end: Sie, og han lod ikke til at gjøre Fordring paa mere; det var en net gammel Mand med et belevent, fiint Væsen, men havde forøvrigt intet Prindseligt ved sig.

11 Sgr. – For Thee, Kaffe og Smørrebrød ombord. –

¹ Frederik Sødring (1809-1862), dansk landskabsmaler.

² Prins Carl Emil Friedrich Heinrich zu Wied-Neuwied (1785-1864), illustratør og eneste levende bror til naturforskeren Maximilian zu Wied-Neuwied (1782-1867).

i Kaff og Koldbrød
et Glas Vand med Sukker til
for at vaske mine Hænder
en Flaske Øl
Desuden Middagsprisen ^{migt billigt}
1/2 Flaske Vin, hvoraf blev Nedert, hans
Kone og jeg drak Moders Skål (17 Junij). 6—
Frokost og 4 Figurer: Banguarden i Born 8 1/2—
Dampskibsbillet fra Born til Malmø. 4th 3—

Ja, hvor nødigt jeg gæser til det, saa
maa jeg dog tilstaa, at Rhineu er kjør
paa dette saa migt herinde. Altså, jeg idag
har passeret; men der er sære klager
ved: de forbitrede Vinhavere, Kletter,
Dampskibe, uanset det er Rhineu
altfor at besejrt til at jeg kan være tilfreds
med den Natur, der dog lider under disse
Tilstrømninger paa mange Maader.
Gradenfels var dertil, især sigt fra seet
og nogle flere Pimoter, men vi er ene
get opendt paa at see Luvleij, hvorfra jeg
venter mig aller mest.

Ondag 18 Junij: Galden.

Jeg har i morges været paa Luvleijbrættene,
staaet ganske kold og seet ned paa den be-
rømte Møst, men jeg havde berømt Møstet.
De stille afidei Krage, hvor faa kommer,
og Ingen taler om, der finder jeg min
bedste Fjend. Fæstningsværkerne mænde

mig; de er for en Deel byggede af Sten,
som er brændt paa Stedet, hvor der gives den
Moseende af at være noget sammen med
Klippen. Det ser for en Vindid et ganske
mindtageligt ind, og da Anlægget er gjort
mellom 1818 og 22-23, saa er det vel ogsaa
tilsvarende. Der saa Genside, Inspection
af en gammel General, Fællede manasone
med klingende Spil, unge Officerer med
~~blanke~~ ~~smukke~~ skjolme, og stramme Uniformer og
tomme Ansigter, almindelig som hos os.
Alvad der af Naturen meest gledes mig
her var Smakklomstene i Klipperistene
over. Nu, og faar dog nok det i min Mening
en Stine.

16 Apr
5 -
1 Th 14 --- Billed til Fæstningen og Indkøbsen til en Underofficer
for at være mit Pas, samt til Leiestenen de be-
sigt. det.
i Værkstødet: de drei Schwartzen.

Helandt Periselskabet igaar var ogsaa en
engelsk Familie. Datteren til Holte mig paa
meget slet Tidok og i fide en Slags Samtale,
hvor i vist nok hun Meraanden Gang fortalte
hinanden; men man haade meget saa mildt
og takkeligt, at i endy fik Meed til at prøve
at tale engelsk med hende, hvad i der var
smert maatte afgive. Min var i de ganske
sine 3 saa svagelig ind og haade meget til
fælleds i Hør med Petras Eritcheu, mi Petras
Lideline, hvis Ansigt stodre har saameget
bekendt mig. De samme sorte, tankfulde
Pine haade ogsaa denne Mids.

Maing ankom Kl 8^{1/2} med
Lampskib. Det Her Stykke af Nivåen, og idag
har set en indig Nivåen, end det Forgaende.
Det vil sige mere indig, og det virker ikke paa,
at det jo vilde finde Steder som i aller høieste
Grad vilde interessere mig, Derom man vilde
bestandig blive forstyrret i Nivåen, dels der
led: at man rejder det i en stort Selskab,
hermed table d'hôte, Kaffe og The-slappes
nals, Conversation, Parasoller og andre
Nellene er maade til det forbrændt
selskabet man i et seer anerkende, at
den smukke Nativ er brøgt til Nelleri
og dens simple Skjæbne forstyrret med
saa samalegt Effectfulgeri som f. Ex. ved
den hellige Lørdag at lade en komme
frem og bløde Volden og skide Bønnen
af - seemmeligt! man man ved, det gjer
tager sig for hvert Lampskib som passer
her. Og har man godt begribe, at det er
en Lys for Læring, men man skal
shen en Blytke for den Maad, hvorpaa
man oppfatter den. Idag saa det Overveed
som man gjentagne Gange har behandlet.
Lerne Bjerger, som overhovedet alle de smaa
Bjerger og Nivåerne af Nivåen mellem
Bønnen og Maing meget Lysligt, Alti
pelig. De er alle lange, klemte flade
mellem Bjerget i Nivåen og Floden: fronten.

De bestaa af gamle Bygninger, græssende
med græs Skifentage, og det omgæves
med Fragmenter af Mure og Tårne.
Dertil ses de utallige Ruiner, som
fra Bjergspidserne ses ned paa Eg-
nen - det hele er Alvorligt, og langt
fra at have den smukkehed, som de
Normantiske, som de Kunstnere, der har
sedt behandle Ruiner, steds har begyndt
paa med. Og denne skæbne Opfattelse
har dog gjort, at der med Fødsel kom
hertil, en Fødsel, som nu, da der har
passeret det smukkeste, ikke er ganske
indrevet. Alene der vil beholde i frisk
og ligesidig Erindring bestandig af disse
Ting er: Drachensfelz, helst set i det fjerde,
og den magiske Kirke - og af Byer
ne: Oberwerd og Batharath. Og vil
ikke være end paa Ruiner, men paa
de Kunstnere, som ikke saa den med
mine Øine, det er jo endda ganske
frimodt! og nu er der jo rigtig nok
den stemme Ting: at her strømmer
Mennesker sammen fra alle Verdens
karter, endy herasilianiske Prinsesser
sejler her igennem den stille Flod, og
med klingende Spil og variende Flag. Det
er jo næsten som med Tivoli ligesom.

Sklandt L. Rejsende vare idag ogsaa en
 Del Engleendere, Andre end gaar, og
 sklandt dem et Par Damer, saa netop,
 at jeg ikke. St. M. kunde lade være at til
 tale dem. Jeg hørte de gjorde nogle Bemærk
 ninger om Malerier, da de saa nogle
 tegne af Michael af Lincley, jeg greb dei
 ligheden, og sagde: I don't know
 if it could make the ladies some
 pleasure to see some little sketches,
 partly from my native country
 and partly from this voyage? Det
 blev meget venligt optaget, og den ene
 Bemærkning var at De, som var
 vant til at se Kunstværker. Derover
 forbed Conversationen sig selv, da jeg ikke
 kunde saameget af Sprog, at jeg kunde
 give en Samtale. En minnig blænd
 se kendt, jeg med en anden Rejsende; det
 var en alder, net Mand med Ordens
 bånd: Knapvulst, som hem hævde
 mig og spurgte paa fransk, om jeg
 ikke var fra Danmark og sted; Begreb
 med at gjere en Kunstreise? Jeg had ham
 bytte Sproget saa det blev tydelig og bejædet
 Sprogmaaleren, hvorpaa en passioneret
 en heel Del. Endelig sagde jeg ham mit
 Navn, og spurgte, om jeg kunde sige
 med hvem jeg havde den Læse at tale?

Seth bin der Pring von Nennwed, man-
nede han, og jg havde mere med platonar-
thiserisk Accent indbrudt: aah! men
man saa heldig strax at kunde seere:
at hans Navn var mig bekjendt, da
han jo som Naturforsker havde gjort
betydelige Reiser og skrevet om Læde,
(Maad man gjeldet han sig som
Prindsen, men netop derfor har jg vel be-
holdt hans Navn: Erindring). Han sagde
imidlertid, at det var hans Broder;
denne havde mere interesseret sig
for Kunsten og maalede selv i Olie.
Imidlertid havde jg ingen anden Titel
for ham end: Sie, og han lod: the
at at gjore Fordring paa mere; det
var en ret gammel Mand med et
belevet, fint Væsen, men havde
forværgt intet Prindseligt ved sig.

11 Pgr. — For Thee, Kaffe og Limonade om bord.

Thursday 19 June. Morning.

5 1/2 Lys = 18 Kroutzer (?) for Tj. transport.

1 Th 5 Lys = 2 Pys. 2 Kro. i Væerts kiosk: Kaff for Hollen,

1 Th 2 1/2 Lys. Men man maade det ganske fortreffeligt. Mand
jg bringer i et Dager her paa hele Termen varet:
et Værelse med Læg, en Morgen Kaffe og Limonade,
en Middag: Steg med Kartofler lidt smagt, undertiden
en Kugl Brødten, og en Aft: The og Limonade, haster.